

یکتا

رقم کنجد مناسب کشت در مناطق معتدل نیمه شمالی کشور

معرفی کننده: محمدرضا احمدی

سال معرفی: ۱۳۷۸

مناطق مناسب کشت: مناطق معتدل نیمه شمالی کشور

ارتفاع بوته	۱۷۰-۱۴۰ سانتیمتر
نوع شاخه بندی	تک شاخه
رنگ دانه	سفید-کرم
میانگین وزن هزار دانه	۲/۹-۲/۶ گرم
مقدار روغن	۵۴-۵۷ درصد
عملکرد دانه	۸۰۰-۱۱۰۰ کیلوگرم در هکتار
تعداد گل در محور	سه
مقاومت به ریزش	ندارد
مقاومت به خوابیدگی	دارد

*. اطلاعات مندرج مربوط به سال معرفی رقم است.

کنجد از جمله گیاهان بومی کشور و احتمالاً قدیمی ترین گیاه روغنی کشت شده توسط بشر است. زراعت کنجد از دیرباز در کشورمان رایج بوده و توده های بومی متعددی از این گیاه پدید آمده است. برای اصلاح و معرفی ارقام مناسب و سازگار با شرایط گرم نیمه شمالی کشور با دورگ گیری و انتخاب تک بوته از توده های دورگ ضمن استفاده از روش تهیه لاین خالص از توده های دورگ نسل های در حال تفکیک آغاز شد. تک بوته های انتخابی بر اساس اهداف اصلاحی ارزیابی شدند و پس از طی مراحل مقدماتی و نهایی، رقم یکتا به عرصه زراعت کشور معرفی شد. پر محصولی، سازگاری با اقلیم گرم نیمه شمالی کشور، تحمل به خوابیدگی و رنگ روشن بذرها ویژگی های برجسته این لاین به شمار می آید.

اولتان

رقم کنبج مناسب کشت در مناطق معتدل نیمه شمالی کشور

سال معرفی: ۱۳۷۸

معرفی کننده: ابراهیم فرخی اردبیلی

مناطق مناسب کشت: مناطق نیمه شمالی کشور

ارتفاع بوته	۱۷۰-۱۴۰ سانتیمتر
نوع شاخه بندی	چندشاخه
رنگ دانه	قهوه ای
میانگین وزن هزار دانه	۳/۴ - ۲/۹ گرم
مقدار روغن	۵۴-۵۶ درصد
عملکرد دانه	۱۲۵۰-۹۰۰ کیلوگرم در هکتار
تعداد گل در محور	یک
مقاومت به ریزش	ندارد
واکنش به خشکی	متحمل
واکنش به خوابیدگی	متحمل

*. اطلاعات مندرج مربوط به سال معرفی رقم است.

زراعت کنبج از دیرباز در کشورمان رایج بوده و متناسب با شرایط اقلیمی، توده های بومی متعددی از این گیاه پدید آمده است. برای اصلاح و معرفی ارقام کشور با استفاده از تنوع موجود در توده های بومی مبادرت به انتخاب تک بوته از توده بومی کنبج مغان شد. تک بوته های انتخابی براساس اهداف اصلاحی ارزیابی شدند و پس از طی مراحل مقدماتی و نهایی، رقم اولتان به عرصه زراعت کشور معرفی شد. پرمحصولی، سازگاری با اقلیم گرم نیمه شمالی کشور، تحمل به خوابیدگی و تحمل نسبی به شرایط کم آبی در نیمه شمالی کشور از ویژگی های برجسته این لاین به شمار می آید.

دشتستان ۲

رقم کنجد مناسب کشت در مناطق گرم جنوب کشور

سال معرفی: ۱۳۸۵

معرفی کننده: نرجس کازرانی

مناطق مناسب کشت: مناسب برای کشت در مناطق مناطق گرم جنوب کشور شامل جنوب استان بوشهر، مناطقی از استان های فارس (داراب)، خوزستان (دزفول)، سیستان و بلوچستان (ایران شهر) و هرمزگان (حاجی آباد)

ارتفاع بوته	۱۴۵-۱۴۲ سانتیمتر
نوع شاخه بندی	چندشاخه
رنگ دانه	قهوه ای روشن
میانگین وزن هزار دانه	۴ گرم
متوسط مقدار روغن	۵۷ درصد
عملکرد دانه	۲۳۶۳-۲۱۰۰ کیلوگرم در هکتار
تعداد گل در محور	یک
مقاومت به بوته میری	نسبتاً متحمل
واکنش به کم آبی	نسبتاً متحمل
طول دوره رشد	۱۰۰-۱۱۰ روز
تعداد کپسول در ساقه اصلی	۴۵-۴۸
متوسط تعداد کپسول در بوته	۱۴۰-۱۸۰

*. اطلاعات مندرج مربوط به سال معرفی رقم است.

کنجد کم توقع ترین و سازگارترین محصول کشاورزی استان بوشهر به شمار می رود. کشت و استفاده از بذر کنجد در این استان سابقه ای طولانی دارد و کشت دوم بعد از برداشت گندم محسوب می شود. بذر مورد کاشت در استان توده محلی است، از این رو به منظور دستیابی به افزایش عملکرد، یکنواختی، زودرسی و سایر صفات مطلوب زراعی سلکسیون از داخل توده محلی دشتستان انجام گرفت. کنجد رقم دشتستان ۲ از طریق گزینش لاین خالص (pure line selection) از توده محلی کنجد دشتستان به دست آمد. برای این منظور، در پاییز سال ۱۳۶۹ تعدادی تک بوته از مزارع کنجد استان انتخاب شد. بذر هر تک بوته جداگانه برداشت شد و پس از آزمایش های مقدماتی، پیشرفته و تحقیقی ترویجی در مناطق مختلف استان رقمی تولید شد که از نظر عملکرد دانه، تحمل به بیماری بوته میری و گل سبز نسبت به توده محلی برتری دارد. این رقم با نام دشتستان ۲ و برای کشت در استان بوشهر و مناطق گرم کنجد خیز کشور معرفی شد.

داراب ۱

رقم کنجد مناسب کشت در نیمه جنوبی کشور

سال معرفی: ۱۳۸۸

معرفی کننده: ابوالقاسم الحانی

مناطق مناسب کشت: مناطق نیمه جنوبی کشور شامل استان‌های فارس، خوزستان، بوشهر، هرمزگان و کرمان

میانگین عملکرد دانه	۱۵۰۰ کیلوگرم در هکتار
طول دوره رویش	۱۱۰-۱۲۰ روز
تعداد گل در محور	یک
متوسط تعداد کپسول در بوته	۱۶۰-۱۹۰
ارتفاع بوته	۱۱۵-۱۳۰ سانتیمتر
وزن هزار دانه	۳-۳/۴ گرم
متوسط مقدار روغن دانه	۵۲ درصد
رنگ دانه	قهوه‌ای روشن
نوع شاخه‌بندی	چندشاخه
تعداد ردیف در کپسول	چهار
تحمل به بیماری	متحمل

*. اطلاعات مندرج مربوط به سال معرفی رقم است.

کنجد از گیاهان روغنی بومی ایران است که زراعت آن از دیرباز در استان‌های جنوبی کشور متداول بوده است. کنجد به عنوان گیاه روغنی متحمل به شرایط خشکی و کم آبی از قابلیت کشت در مناطق کم آب کشور برخوردار است و می‌تواند به عنوان زراعت دوم بعد از برداشت غلات نیز استفاده شود. رقم جدید داراب ۱ با استفاده از روش انتخاب لاین خالص از توده محلی کنجد داراب به دست آمد. در سال ۱۳۶۹ با در نظر داشتن صفات پرمحصولی، مقاومت به بوته‌میری و زودرسی نسبی از توده‌های بومی مناطق مختلف استان فارس انتخاب تک بوته صورت گرفت. با توجه به برتری این رقم به ویژه از لحاظ عملکرد دانه، مقاومت به بیماری بوته‌میری و نیز زودرسی نسبی در مقایسه با رقم شاهد در سال زراعی ۸۳-۱۳۸۲ در مناطق مختلف نیمه جنوبی کشور از نظر عملکرد و سازگاری مورد ارزیابی تکمیلی قرار گرفت و برتری آن تأیید و با نام داراب ۱ به عرصه زراعت کشور معرفی شد. پرمحصولی، تحمل به بیماری‌های بوته‌میری و گل سبز و نیز زودرسی نسبی در مقایسه با رقم شاهد از ویژگی‌های ممتاز این رقم به شمار می‌آید.

هلیل

رقم کنجد مناسب کشت در مناطق گرم جنوب کشور

سال معرفی: ۱۳۹۲

معرفی کننده: احمد آیین

مناطق مناسب کشت: مناطق گرم جنوب کشور شامل جنوب استان کرمان، مناطقی از استان‌های فارس (داراب)، خوزستان (دزفول)، سیستان و بلوچستان (ایران‌شهر و زابل) و هرمزگان (حاجی آباد)

میانگین ارتفاع بوته	بلند، ۱۷۵ سانتیمتر
نوع شاخه‌بندی	چندشاخه
رنگ دانه	قهوه‌ای
میانگین وزن هزار دانه	۳/۴ گرم
متوسط مقدار روغن	۵۴ درصد
میانگین عملکرد دانه	۱۵۲۰ کیلوگرم در هکتار
تعداد گل در محور	یک
واکنش به پژمردگی فوزاریومی	نسبتاً متحمل
واکنش به کم‌آبی	نسبتاً متحمل

*. اطلاعات مندرج مربوط به سال معرفی رقم است.

کنجد از جمله محصولاتی است که از قرن‌ها پیش در مناطق گرمسیر و نیمه گرمسیر کشت می‌شده است و به دلیل مقاومت به خشکی و گرما، اهمیت بسیار زیادی در توسعه پایدار کشاورزی این مناطق به عنوان کشت تابستانه دارد. تلاش برای اصلاح و معرفی ارقام مناسب و سازگار با شرایط گرم جنوب کشور و جنوب استان کرمان با استفاده از روش انتخاب لاین خالص از توده‌های محلی کنجد جیرفت با انتخاب تک‌بوته در سال ۱۳۷۷ شروع شد. تک‌بوته‌های انتخابی براساس اهداف اصلاحی ارزیابی شدند و پس از طی مراحل مقدماتی، آزمایش مقایسه عملکرد نهایی به مدت دو سال در سال‌های ۱۳۸۱ و ۱۳۸۲ انجام گرفت و بین لاین‌های بررسی شده، لاین JL-۱۳ در بررسی تحقیقی-ترویجی به عنوان لاین برتر تعیین و با نام "هلیل" به عرصه زراعت کشور معرفی شد. پرمحصولی، سازگاری مناسب به اقلیم گرم کشور، تحمل نسبی بیماری پژمردگی فوزاریومی، تحمل نسبی تنش خشکی و ریزش دانه کمتر نسبت به رقم رایج محلی از ویژگی‌های برجسته این رقم است.

شوین

رقم کنگد تک شاخه با عملکرد مناسب جهت کشت در استان خوزستان

سال معرفی: ۱۳۹۶

معرفی کننده: غلامرضا قدرتی

مناطق مناسب کشت: استان خوزستان و مناطق گرم مشابه

منشا	اصلاح شده داخلی
تیپ رشد	تک شاخه
میانگین عملکرد دانه	۱۲۰۰ کیلوگرم در هکتار
میانگین وزن هزار دانه	۳/۱ گرم
متوسط عملکرد روغن	۶۵۲ کیلوگرم در هکتار
متوسط میزان روغن	۵۴/۳۳ درصد
تعداد کپسول در پایه برگ	۳
وضعیت کرک	پر کرک
تحمل به ریزش دانه	ندارد
مقاومت به ورس	مشابه با شاهد (توده محلی دزفول)
واکنش به بیماری‌ها (فیلودی، بوته میری فوزاریومی، پوسیدگی زغالی و لکه برگی آلترناریایی)	مشابه با شاهد (توده محلی دزفول)

رقم شوین حاصل برنامه ملی اصلاح کنگد با هدف افزایش عملکرد و تنوع ارقام کنگد، از تلاقی Local Dezful×Chinese-S25 در سال ۱۳۷۶ در کرج و انتخاب و بررسی‌های بعدی در دزفول بود. نتایج به دست آمده از آزمایشات مقدماتی و سازگاری عملکرد دانه در مناطق گرم کشور بیانگر برتری عملکرد دانه لاین جدید کنگد نسبت به ارقام محلی به میزان ۱۸/۵ درصد بود. بر اساس اطلاعات ثبت شده بیماری‌ها در شرایط مزرعه، اختلاف معنی‌داری بین این رقم و شاهد محلی مشاهده نشده و هر دو در رتبه نسبتاً مقاوم قرار گرفتند. از نظر میزان تولید روغن در واحد سطح رقم جدید شوین با تولید ۶۵۲ کیلوگرم در هکتار و ۱۴ درصد افزایش نسبت به رقم شاهد محلی (با ۵۷۶ کیلوگرم در هکتار) اختلاف معنی‌داری نشان داد. رقم جدید شوین، علاوه بر افزایش عملکرد دانه و روغن نسبت به رقم محلی، دارای ویژگی‌هایی نظیر تک شاخه بودن، داشتن سه کپسول در پایه هر دمبرگ و تراکم بیشتر کپسول‌ها بوده که امکان استفاده از تراکم‌های کشت بالاتر را در این رقم فراهم می‌کند.

